

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 3 (49)

Zaporizhzhia
2023

РЕДАКЦИЈА КОЛЕГИЈА	EDITORIAL BOARD
051 – Економика	051 – Economy
Ткач А. А. – д.е.н., професор, Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A. A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
Двігун А. О. - д.е.н., професор, Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України	Dvihun A. O. – Doctor of Economic Sciences, Professor, National Institute for Strategic Studies in Ukraine National Institute of Strategic Studies under the President of Ukraine
Свиноус І. В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп А. В. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep A. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Єременко Д. В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yeremenko D. V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Колокольчикова І. В. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Kolokolchikova I. V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Кукіна Н. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kukina N. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Почерніна Н. В. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Pochernina N. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Прус Ю. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Prus Y. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Демко В. С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demko V. S. – PhD, Ass. Prof., TSATU
071 – Облік і оподаткування	071 – Accounting and taxation
Чіобану Геннадій, університет Артифлекс, Бухарест, Румунія	Ghenadie Ciobanu, senior researcher ARTIFLEX” University of Bucharest, National Scientific Research Institute for Labour and Social Protection: Bucharest, RO
Давидюк Т. В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydiuk T. V. Doctor of Economic Sciences, Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
Сокіл О. Г. - д.е.н., професор, Національний університет "Львівська політехніка"	Sokol O. H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Lviv Polytechnic National University
Трачова Д. М. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trachova D. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Кучеркова С. О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kucherkova S. O.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Костякова А.А.- к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kostyakova A. A. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Демчук О.О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demchuk O. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Сахно Л. А.- к.е.н., доцент, ТДАТУ	Sakhno L. A.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Жанна Черноштан - Балтійська міжнародна академія. Латвія.	Zanna Cernostana — Baltic International Academy, Latvia
Гривківська О. В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O. V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н. М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Танклевська Н. С. – д.е.н., професор, Державний торговельно-економічний університет, професор кафедри економіки та фінансів підприємства	Tanklevska N. S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State University of Trade and Economics, professor of the Department of Economics and Enterprise Finance
Вдовенко Л. О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L. O. – Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Трусова Н. В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Яцух О. О. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yatsukh O. O. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Косторной С. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kostornoi S. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Цап В. Д. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Tsap V. D.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Чкан І. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Chkan I. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
073 – Менеджмент	073 – Management
Огієнко М. М. — д.е.н., професор, Академія прикладних наук, Вища школа управління і адміністрування в Опольє, Польща	Ohiienko M. M. — Doctor of Economics, Professor, Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, Poland
Судомир С. М. – д.е.н., професор, ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»	Sudomyr S. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute

Завгородній А. В. — д.е.н., професор, Миколаївський інститут розвитку людини Університету "Україна"	Zavhorodnii A. V. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Mykolaiv Institute of Human Development of University "Ukraine"
Левків Г. Я.-д.е.н., професор, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького	Levkiv H. Y, Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of Department of Management, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviviv, Ukraine
Басюркіна Н. Й. - д.е.н., професор, Одеський національний технологічний університет	Basiurkina N. I. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Odesa National University of Technology
Козак К. Б. - д.е.н., професор Одеський національний технологічний університет	Kozak K. B. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Odesa National University of Technology
Ортіна Г. В. – д.н.держ.упр., професор, ТДАТУ	Ortina G. V. - Doctor of Science in Public Administration Prof., TSATU
Коноваленко А. С. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Konovalenko A. S. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Нехай В. В. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Nekhai V. V.- Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, TSATU
Агеєва І. В.-к.е.н., доцент, ТДАТУ	Ahieieva I. V.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
075 – Маркетинг	075 - Marketing
Вішал Дагар – д.е.н., професор, університет Амїті, Індія	Vishal Dagar – PhD, Ass. Professor, Amity University, India
Вей Фен – д.е.н., проф., Північно-західний університет A&F, Китай	Wei Feng – Doc.Ec.Sc., professor, Northwest A&F University
Керімова У. К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний дослідницький університет, академік Національної академії наук Казахстану, Казахстан	Ukilai Kerimova – Doctor of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian research university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Буднікевич І. М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikevych I. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Гончар В. В. - д.е.н., професор, Приазовський державний технічний університет	Gonchar V. V - Doctor of Economic Sciences, Professor, Pryazov State Technical University
Легеза Д. Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Legeza D. G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Куліш Т. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kulish T. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Шквиря Н. О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Shkvyrina N. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Сокіл Я. С. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil Y. S. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Арестенко Т. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Arestenko T. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Майборода Г. О. - PhD, ст. викладач ТДАТУ	Mayboroda G. O. - PhD, Senior lecturer, TSATU
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Чернявська Т. А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T. A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
Веслав Музіал - професор, доктор хаб., інж., кафедра економіки і організації сільського господарства, Краківський сільськогосподарський університет ім. Гуго Коллантая, Польща	Wieslaw Musial - prof. dr. hab. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie Brak zweryfikowanego, Krakow, Poland
Волощук К. Б. – д.е.н., професор, ЗВО «Подільський державний університет»	Voloshchuk K. B. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state university
Карпенко А. В. – д.е.н., професор, Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A. V. Doctor of Economic Sciences, Professor, National university «Zaporizhia polytechnic»
Севідова І. О. – д.е.н., доцент, Харківський національний університет внутрішніх справ	Sievidova I. O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national university of internal affairs
Яворська Т. І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T. I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Болтянська Л. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Boltianska L. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Завадських Г. М. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Zavadskykh H. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Лисак О.І. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Lysak O. I. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Тебенко В. М. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Tebenko H. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК [33+631.1](06)

Т 13

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. Т. І. Яворської. Запоріжжя:
Друкарня ТДАТУ, 2023. № 3(49). 192 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Яворська Т. І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

Відповідальні за випуск збірника:

Яворська Т. І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

Колокольчикова І. В., д.е.н., професор – декан факультету

економіки і бізнесу

Завадських Г. М. – к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу

Комп'ютерна верстка: Завадських Г. М.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020
№ 886.

Друкується за рішенням Вченої ради Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол № 4 від 28.11.2023 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1**Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32****Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94****Index Copernicus Value (ICV) 2019:****56.52Digital Object Identifier****System (DOI)**

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською
та англійською.

Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Юридична:

пр. Б. Хмельницького 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312 Україна89

Фактична:

вул. Жуковського, 66
м. Запоріжжя, Запорізька обл.
69600, Україна

Підписано до друку 01.12.2023 р.

Друкарня ТДАТУ

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 3 (49), 2023

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

*Олійник І. В.***ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТА ПРИНЦИПІВ ЕФЕКТИВНОГО
ЛІДЕРСТВА..... 8**

ЕКОНОМІКА

*Васильченко О. О.***ДІАГНОСТИКА ВПЛИВУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА НА РЕЗУЛЬТАТИ
ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ ..... 19***Vinichenko I. I.***FORMATION OF COSTS AND INCOME IN THE CONTEXT RESOURCE
PROVISION OF HUNTING ECONOMY .....30***Демко В. С., Свиноус І. В.***МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ..... 40***Почерніна Н. В.***МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЦІЛЕЙ
ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ..... 52***Трусова Н.В., Кукіна Н.В.***ПРОДОВОЛЬЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ:
РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ..... 63**

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

*Косторной С. В.***ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ: ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ОЦІНКА,
ОПОДАТКУВАННЯ ..... 71***Трусова Н. В., Козак В. М.***ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СИМБІОЗ ДОМІНУЮЧИХ ФАКТОРІВ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ 77**

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

*Бондар М. І., Цятковська О. В.***ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНФРАСТРУКТУРНИХ АКТИВІВ У
ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ ..... 87***Костякова А. А.***НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ, ЇХ ОЦІНКА ТА ОБЛІК В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ 95**

Шепель І. В.
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ ОДИН З НАПРЯМКІВ
УСПІШНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ 102

Шерстюк О. Л., Жук Н. Л.
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ВИРІШЕННІ
СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
.....111

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Болтянська Л. О., Лисак О. І.
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-ПРОЕКТУВАННЯ В
ПОВОСНІЙ ПЕРІОД..... 122

Болтянська Л. О., Тебенко В. М.
ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ
УКРАЇНИ 135

Завадських Г. М.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА РОЗВИТОК
МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 148

Прус Ю. О.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕСУРСІВ
МИСЛИВСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ 155

Тебенко В. М., Болтянська Л. О., Лисак О. І.
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ...169

Яворська Т. І.
СІМЕЙНЕ ФЕРМЕРСТВО У РЕАЛІЗАЦІЇ СКЛАДОВИХ
КОНЦЕПЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 178

**Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових
праць Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки).....188**

Founder

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
Faculty Economic and Business

UDC [33+631.1] (06)

T 13

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (economic sciences) / Ed.
T. I. Yavorska. Zaporizhzhia : TDATU, 2023.
№ 3(49). 192 p.

Chairman of Editorial Board (scientific editor):

Yavorska T. I.- Doctor of Science, Professor of Economics and
Business Department

Responsible for the release of Scientific Papers:

Yavorska T. I.- Doctor of Science, Professor of Economics and
Business Department

Kolokolchikova I. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor
Zavadskykh H. M. – Candidate of Economic Sciences, Ass.
Professor of Economics and Business Department

Imposed by Zavadskykh H. M.

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (Economic sciences) is included to
the list of scientific professional editions of Ukraine, in which main
results of dissertations may be published (Order of MES from
21.12.2015 №1328).

In accordance with the Procedure for the formation of the List of
scientific professional publications of 54 Ukraine (order of the
Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 15,
2018 № 32) assigned category "B", approved by the order of the
Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020
№ 886.65

Published according to the decision of the Academic Council of
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
(Protocol № 04 from 28.11.2023).

Certificate of state registration of printing mass media
KB №24284-14124 IIP from 24.12.2019.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Materials are published in original languages - Ukrainian and
English.

The editorial board's views do not necessarily reflect the position
of the authors.

Address editorial and publishing department:

Legal:

18 B. Khmelnytskyi Ave.
Melitopol, Zaporizhzhia region.
72312 Ukraine

Actual:

St. Zhukovsky, 66
Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region.
69600, Ukraine

Signed for publication 01.12.2023 y.
Printing house TSATU

© Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (economic sciences)

№ 3 (49), 2023

CONTENTS

MANAGEMENT

Oliinyk I. V.
FACTOR ANALYSIS OF METHODS AND PRINCIPLES OF EFFECTIVE
LEADERSHIP..... 8

ECONOMY

Vasylchenko O. O.
DIAGNOSTICS OF THE INFLUENCE OF THE BUSINESS ENVIRONMENT
ON THE MANAGEMENT RESULTS OF SERVICE SECTOR
ENTERPRISES 19

Vinichenko I. I.
FORMATION OF COSTS AND INCOME IN THE CONTEXT
RESOURCE PROVISION OF HUNTING ECONOMY 30

Demko V.S., Svytnous I. V.
MACROECONOMIC ANALYSIS OF UKRAINE'S TOURISM POTENTIAL IN
INTERNATIONAL COOPERATION..... 40

Pochernina N. V.
INTERNATIONAL INTEGRATION OF UKRAINIAN REGIONS IN THE
SYSTEM OF ECONOMIC POLICY GOALS.....52

Trusova N. V., Kukina N. V.
FOOD SECURITY OF HOUSEHOLDS IN UKRAINE: TODAY'S
REALITIES..... 63

FINANCE, BANKING AND INSURANCE

Kostornoi S. V.
VIRTUAL ASSETS: GOVERNMENT REGULATION, ASSESSMENT,
TAXATION 71

Trusova N. V., Kozak V. M.
FUNCTIONAL SYMBIOSIS OF DOMINANT FACTORS ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF SUBJECTS AGRO-FOOD MARKET OF
UKRAINE..... 77

ACCOUNTING AND TAXATION

Bondar M., Tsiatkovska O.
FEATURES OF ACCOUNTING OF INFRASTRUCTURE ASSETS IN STATE
INSTITUTIONS..... 87

Kostyakova A. A.
SCIENTIFIC JUSTIFICATION AND PRACTICAL ASPECTS OF
DETERMINING DAMAGE AND LOSSES, THEIR ASSESSMENT AND
ACCOUNTING IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW..... 95

Shepel I. V.
DIGITALIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING AND TAXATION IS
ONE OF THE DIRECTIONS OF SUCCESSFUL AGRICULTURAL BUSINESS
.....102

Sherstiuk O. L., Zhuk N. L.
THE ROLE OF ACCOUNTING IN SOLUTION OF STRATEGIC
TASKS OF ENTERPRISES..... 111

**ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND STOCK-TAKING
ACTIVITIES**

Boltianska L. O., Lysak O. I.
PRACTICAL ASPECTS OF BUSINESS DESIGN IN THE
POST-WAR PERIOD 122

Boltianska L. O., Tebenko V. M.
ASSESSMENT OF INVESTMENT AND INNOVATION
ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN THE SOUTHERN
REGION OF UKRAINE 135

Zavadskykh H. M.
EUROPEAN EXPERIENCE AND DEVELOPMENT OF
HUNTING ECONOMY IN UKRAINE 148

Prus Yu.O.
ANALYSIS CURRENT STATE RESOURCES OF HUNTING
FARMS UKRAINE..... 155

Tebenko V. M., Boltianska L. O., Lysak O. I.
RISK MANAGEMENT AS A DIRECTION OF ENSURING
THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE 169

Yavorska T.I.
FAMILY FARMING IMPLEMENTING COMPONENT
CONCEPTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT 178

**Requirements for articles published in
“Scientific papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (economic sciences)” 188**

УДК 631.16:338.124.4

Трусова Н.В., д.е.н., професор

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

natalia.trusova@tsatu.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9773-4534>

Козак В.М., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

elevator.kozak@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-0722-0198>

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СИМБІОЗ ДОМІНУЮЧИХ ФАКТОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ

***Анотація.** В статті визначено функціональний симбіоз домінуючих критеріїв макро- та локально-регіональних систем, що забезпечують фінансову безпеку суб'єктів агропродовольчого ринку України в єдиній моделі відновлення їх фінансової активності та в кризових умовах стимулюють до формування міжтериторіального співробітництва в аграрному секторі економіки. Обґрунтовано математичний інструментарій оцінювання фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем, із врахуванням симбіозу домінуючих факторів, що впливають на їх стійкість розвитку. Обґрунтовано доцільність здійснення унормування індикаторів із врахуванням їх порогових значень, вагових коефіцієнтів при розрахунку інтегрального рівня стабільного стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку.*

***Ключові слова:** фінансова безпека, фінансові ресурси, джерела фінансування, загрози, суб'єкти агропродовольчого ринку, фінансовий стан, рівновага фінансового циклу.*

JEL Classification: G01; G21; G32; H12; Q14

Постановка проблеми. Кожен глобальний конфлікт, потрясіння, зіткнення інтересів та глобальна фінансова криза в аграрному секторі економіки може бути пов'язана з однією спільною проблемою для всіх країн світу – відсутність свободи самостійно забезпечувати фінансову безпеку суб'єктів агропродовольчого ринку, як складової фінансової безпеки країни та підтримки розвитку продовольчої сфери з акцентом на стратегічну політики держави щодо екологізації виробництва. Виникнення воєнного конфлікту в Україні, свідчить про неможливість повного та швидкого відновлення фінансової активності суб'єктів агропродовольчого ринку на окупованих територія. Зневільовані мотиви більшості суб'єктів агропродовольчого ринку до відновлення стану фінансової стійкості призвели до значних втрат майна та неспроможності більшості із них забезпечити захист активів від загроз та повномасштабного втручання країни агресора в національні інтереси аграрного сектора економіки, незважаючи на намагання країни вирішити гостру територіальну проблему, яка нерозривно пов'язана із заходами економічно-соціального, інформаційного та політичного впливу.

Дана ситуація, ускладнилась тим, що в державі до загострення збройного конфлікту не було вирішено питання щодо можливості розвитку потужного фінансового потенціалу суб'єктів агропродовольчого ринку, який мав би забезпечувати функціональність макро- та локально-регіональних фінансових систем. Велика загроза фінансової стійкості суб'єктів агропродовольчого ринку, де фінансове та соціально-економічне середовище занадто впливає на формування та розподіл міжтериторіальних фінансових потоків, змушує останніх впроваджувати захисну платформу цифрових технологій для убезпечування себе від наявних та потенційних загроз втрати капіталу та розбалансування налагодженого фінансового циклу в масштабі країни. Наведений концепт ставить фінансову безпеку суб'єктів агропродовольчого ринку в центр

уваги та є знаменником формування безпекового формату сучасної моделі стійкого фінансового розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження напрямів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку здійснюється в межах економічної та фінансової теорій, які використовують систематизацію способів унормовування критеріїв стійкого фінансового стану до формалізованого вигляду. Фіксація цих критеріїв у даному контексті уособлює науково-методичні аспекти побудови стабільної моделі фінансового розвитку суб'єктів агропродовольчого ринку, вивченням якої займалися О. Барановський [1], М. Білик [2], В. Коулман, Г. Скогстад, М. Аткинсон [5], А. І. Комарницький [10], О. Приказюк [11], Дж. Гаспар, П. Васконселос, О. Афонсу [13], К.-Х. Лін, Х.-Л. Ян, Д.-Й. Ліу [14]; розробці заходів щодо забезпечення фінансової безпеки в аграрному секторі економіки присвячені праці Р. Безус, Н. Дуброва., О. Пашенко [3], Н. Давиденко [6], О. Гривківська [7], О. Гудзь [8], О. Пристемський [12]. Проте, наукові погляди вчених не охоплюють у повній мірі сучасну закономірність посилення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку. Це складне питання розглядається за окремими елементами та рівнями, що ускладнює його комплексне дослідження як єдиної системи та встановлення існуючих міжтериторіальних коригувань при вимушеній трансформації фінансової системи країни.

Мета статті. Пріоритетом нашого дослідження є обґрунтування домінуючих критеріїв функціонального симбіозу факторів макро- та локально-регіональних систем, що забезпечують стабільний стан фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України в єдиній моделі подолання кризових наслідків в аграрному секторі економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України, який базується на таких інституціональних принципах національної безпеки, як доцільність та системність парадигми сталого розвитку фінансового бюджетування та його рівноваги в просторі національних інтегрованих структур, відбувається на тлі активної фази збройного конфлікту. Важливо уникати спокуси відкладати управлінські фінансові дії щодо вирішення цих питань в агропродовольчому секторі до «кращих часів» й фокусувати увагу лише на традиційних джерелах забезпечення фінансової безпеки суб'єктів ринку. Традиційні мотиви суб'єктів аграрного сектора економіки щодо подолання фінансових загроз в агропродовольчому ринку залишаються життєво важливими, оскільки агресія росії проти України, призвела до безпрецедентної загрози продовольчої та екологічної небезпеки.

У період формування закономірностей природного зв'язку між складниками фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, виокремлюється матеріальна основа їх фінансового потенціалу у вигляді системи, яка складається із кінцевого числа елементів і має чітко виражені властивості фінансових ресурсів. Це доводить, що взаємопов'язані та взаємообумовлені між собою специфічні ознаки функціонального симбіозу факторів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку обумовлюють формування загальної величини фінансових ресурсів для безперервного руху фінансових потоків та забезпечення відтворювального процесу фінансового циклу в макро- та локально-регіональних системах.

Фінансова безпека, як платформа забезпечення відтворювального процесу фінансового циклу в макро- та локально-регіональних системах суб'єктів агропродовольчого ринку України, виокремлює захисні інструменти та заходи організації раціонального використання фінансових ресурсів, що підсилюються високим динамізмом фінансово-економічних відносин, постійним генеруванням нової інформації щодо природи виникнення ризику [1].

Формування нового методичного базису фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України в макро- та локально-регіональних системах обумовлено системними змінами розвитку країни та її неможливості протидіяти зовнішнім ризик-факторам, що порушують нормальне функціонування процесу відтворення фінансових ресурсів. Проте, відсутність в цьому контексті прийомів нормалізації підсистем фінансової безпеки, не дозволяє генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів в макро- та локально-регіональних системах суб'єктів

агропродовольчого ринку України та забезпечувати відновлення вагомих економічних та фінансових взаємозв'язків.

Рівень фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України необхідно розглядати з позиції емерджентності, якій притаманні ознаки синергетичного зв'язку елементів макро- та локально-регіональних систем, що забезпечують комплексний ефект [7]. Тобто, рівень фінансової безпеки володіє всіма властивостями кіберзахисту макро- та локально-регіональних систем, зокрема наявністю каналів інформації між її окремими елементами щодо мінімізації багатofакторних ризиків, із цілеспрямованим ланцюгом протидії агресивному зовнішньому середовищу (рис. 1).

Рис. 1. Взаємодія суб'єктів агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем

Джерело: удосконалено авторами за даними [1; 7; 16]

Для покращення стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку представлено функціональний симбіоз факторів, які через зважування й підсумовування окремих критеріїв, запобігає виникненню загроз зовнішнього середовища в макро- та локально-регіональних систем суб'єктів агропродовольчого ринку України. Функціональний симбіоз факторів може відрізнитись залежно від специфіки функціонування суб'єктів агропродовольчого ринку, а також змінюватись для одного і того ж суб'єкта на різних етапах його життєвого фінансового циклу. Відповідно, рівень фінансової безпеки буде мати таку функціональну залежність [15; 16]:

$$I = \alpha_1 f(x_1) + \alpha_2 f(x_2) + \dots + \alpha_n f(x_n), \quad (1)$$

де, $x_1, x_2, \dots, x_n$ – показники діяльності суб'єктів агропродовольчого ринку (показники фінансової безпеки) в макро- та локально-регіональних систем; $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ – локальні функції залежності рівня фінансової безпеки від відповідних показників діяльності суб'єктів агропродовольчого ринку в макро- та локально-регіональних систем; $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n$ – системні фактори, які відображують значущість кожного індикатора забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку в макро- та локально-регіональних систем.

Функціональний симбіоз факторів α_i пропонується розглядати як ступінь досягнення суб'єктом агропродовольчого ринку «ідеального» (стабільного) стану фінансової безпеки,

який є найкращим з точки зору динаміки життєздатності фінансового циклу в середовищі макро- та локально-регіональних систем. Такий «ідеальний» (стабільного) стан фінансової безпеки задається унормованими значеннями індикаторів оборотності, ліквідності, дохідності капіталу із перевищенням або зниженням їх впливу на здатність суб'єктів агропродовольчого ринку забезпечувати цикл фінансових потоків в середовищі макро- та локально-регіональних систем. Тобто, індикаторами стабільного стану фінансової безпеки є унормовані значення показників фінансового стану (стійкості) [15; 16]:

$$\alpha_i = \left(\frac{P_{if}}{P_{ig}} \right)^b, \tag{2}$$

де P_{if} , P_{ig} – відповідно фактичні і граничні значення i -го індикатора; b – індикатор ступеня.

Індикатор ступеня b у моделі (2) приймає два значення: для факторів-стимуляторів він дорівнює 1, для факторів-дестимуляторів він дорівнює -1 . Граничні значення індикаторів визначаються, виходячи з умови мінімально допустимого рівня стабільного стану фінансової безпеки в середовищі макро- та локально-регіональних систем. При цьому діапазон можливих значень кожного індикатора розподіляється на 5 інтервалів [15; 16]:

$$\left[\begin{matrix} x^{n, n}_{gr} \\ x^{n, n}_{por} \end{matrix} \right) \left| \left[\begin{matrix} x^{n, n}_{por} \\ x^{n, n}_{opt} \end{matrix} \right) \left| \left[\begin{matrix} x^{n, v}_{opt} \\ x^{n, v}_{por} \end{matrix} \right) \left| \left[\begin{matrix} x^{v, v}_{opt} \\ x^{v, v}_{por} \end{matrix} \right) \left| \left[\begin{matrix} x^{v, v}_{por} \\ x^{v, v}_{gr} \end{matrix} \right) \right. \tag{3}$$

де, $x^{n, n}_{gr}$, $x^{v, v}_{gr}$ – мінімальне та максимальне значення (або нижня і верхня границя) індикатора стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку; $x^{n, n}_{por}$, $x^{v, v}_{por}$ – відповідно нижнє та верхнє порогові значення індикатора; $x^{n, n}_{opt}$, $x^{v, v}_{opt}$ – мінімальний та максимальний інтервал оптимальних значень індикатора. Значення $x^{n, n}_{opt}$ може дорівнювати $x^{v, v}_{opt}$, тоді інтервал $[x^{n, n}_{opt}, x^{v, v}_{opt}]$ перетворюється в точку x_{opt} .

Значення $x^{n, n}_{gr}$, $x^{n, n}_{por}$, $x^{n, n}_{opt}$, $x^{v, v}_{gr}$, $x^{v, v}_{por}$, $x^{v, v}_{opt}$ у моделі (3) визначаються експертним методом. Нормовані значення індикаторів стабільного стану фінансової безпеки розраховуватись таким чином [15; 16]:

$$z_i = \begin{cases} \frac{x_i - x^{n, n}_{gr}}{x^{n, n}_{por} - x^{n, n}_{gr}}, & x_{gr} \leq x_i \leq x_{por}; \\ \frac{\left(\frac{x_i - x^{n, n}_{por}}{x^{n, n}_{opt} - x^{n, n}_{por}} \right) + \left(\frac{x^{n, n}_{gr} - x_i}{x^{n, n}_{opt} - x^{n, n}_{gr}} \right)}{2}, & x^{n, n}_{por} \leq x_i \leq x^{n, n}_{opt}; \\ \frac{\left(\frac{x_i - x^{v, v}_{opt}}{x^{v, v}_{por} - x^{v, v}_{opt}} \right) + \left(\frac{x^{v, v}_{gr} - x_i}{x^{v, v}_{por} - x^{v, v}_{gr}} \right)}{2}, & x^{v, v}_{opt} \leq x_i \leq x^{v, v}_{por}; \\ \frac{\left(\frac{x_i - x^{v, v}_{por}}{x^{v, v}_{gr} - x^{v, v}_{por}} \right) + \left(\frac{x^{v, v}_{opt} - x_i}{x^{v, v}_{gr} - x^{v, v}_{opt}} \right)}{2}, & x^{v, v}_{por} \leq x_i \leq x^{v, v}_{gr}; \end{cases} \tag{4}$$

де $x_n^* = 0$ та $x_v^* = 0$.

Після знаходження унормативного значення індикаторів, розраховується інтегральний індекс стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку [15; 16]:

$$I = \sqrt{\sum_{i=1}^m (1-\alpha_i)^2}, \quad (5)$$

де, m – кількість індикаторів стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку; α_i – унормовані значення індикаторів стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку.

При цьому, пропонується розглядати стабільний стан фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку $S(t)$ на момент часу t як сукупність таких індикаторів (функціональна піраміда стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку) [15; 16]:

$$S(t) = \{O(t), L(t), D(t), H(t)\}, t \in [0, T], \quad (8)$$

де, $O(t)$ – величина унормованого індикатора захисту оборотності капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку (рівень захисту оборотних активів); $L(t)$ – величина унормованого індикатора захисту ліквідності капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку (узагальнений рівень захисту ліквідності та платоспроможності); $D(t)$ – величина унормованого індикатора захисту дохідності капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку (рівень захисту доходності активів); $H(t)$ – величина унормованого індикатора захисту фінансової стійкості суб'єкта агропродовольчого ринку (рівень захисту власного капіталу).

Для оцінювання динаміки стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку необхідно співставити фактичні індикатори функціональної піраміди з їх унормованою величиною. Тоді модель стабільного стану фінансової безпеки $I(t)$ буде мати вигляд [15; 16]:

$$I(t) = \left\{ \frac{O_f(t)}{b}, \frac{L_f(t)}{b}, \frac{D_f(t)}{b}, \frac{H_f(t)}{b} \right\}, \quad (9)$$

де, $O_f(t)$, $L_f(t)$, $D_f(t)$, $H_f(t)$ – фактичні значення індикаторів, що характеризують стабільний стан фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку на момент часу t ; $O_b(t)$, $L_b(t)$, $D_b(t)$, $H_b(t)$ – унормовані значення індикаторів, що характеризують стабільний стан фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку на момент часу t .

Комплекс індикаторів, які входять в модельну конструкцію симбіозу домінуючих факторів забезпечення стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку повинні містити інтегральну граничну відстань реального його рівня по відношенню до «еталонного», яка має дорівнювати [15; 16]:

$$d(A_i, A_0) = \sqrt{\sum_{j=1}^n (x_j - x_{0j})^2}, \quad (10)$$

де $d(A_i, A_0)$ – інтегральна гранична відстані стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку по відношенню до «еталонного»; x_j – значення j -го індикатора для i -го суб'єкта агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем; x_{0j} –

значення j -го індикатора стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку, який відповідає «еталонному» (унормованому значенню індикатора).

Інтегральний індекс $d(A_i, A_0)$ показує рівень відхилення стабільного стану фінансової безпеки i -го суб'єкта агропродовольчого ринку від «еталонного» рівня. Якщо $d(A_i, A_0) = 0$, це означає, що суб'єктом агропродовольчого ринку досягнуто оптимальну величину стабільного стану фінансової безпеки. Зростання відстані від «еталонного» значення в динаміці свідчить про погіршення фінансової рівноваги та зменшення рівня захисту капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем. Значення x_{0j} є критичними і визначаються за принципом відхилення відповідності інтегрального індексу стабільного стану фінансової безпеки i -го суб'єкта агропродовольчого ринку (рівня захисту оборотності, ліквідності, дохідності капіталу) від «еталонного».

Такий методичний підхід дозволяє змодельовати симбіоз домінуючих критеріїв забезпечення стабільного стану фінансової безпеки з метою формування загальної величини фінансового потенціалу суб'єктів агропродовольчого ринку, який враховує як власні інвестиції, так й інвестиції міжтериторіального співробітництва партнерів, а також джерела фінансування діяльності, необхідних для захисту фінансових інтересів суб'єкта агропродовольчого ринку [4]:

$$F_t = \frac{BI_t}{IP_t}, \quad (10)$$

де, F_t – фінансовий потенціал суб'єкта агропродовольчого ринку в момент часу t ; BI_t – власні інвестиції та інвестиції партнерів міжтериторіального співробітництва суб'єкта агропродовольчого ринку в момент часу t ; IP_t – запозичені джерела фінансування господарської діяльності суб'єкта агропродовольчого ринку в момент часу t , необхідні для забезпечення фінансової безпеки.

У випадку, коли значення F_t наближається до одиниці, це свідчить про достатньо високий та стабільний стан фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку. В такому випадку, загальна величина фінансового потенціалу, що забезпечує стабільний стан фінансової безпеки буде відповідати за формування стратегічно необхідного обсягу інвестицій для захисту власних інтересів суб'єкта агропродовольчого ринку в міжтериторіальному розподілі майнових активів та забезпечення стабільної ринкової вартості його капіталу (KSP) [4]:

$$KSP = \frac{(I_f - I_k)}{(I_o - I_k)} \left(\frac{S_f}{S_o} \right) \left(\frac{C_f}{C_o} \right), \quad (11)$$

де, I_f – фактичний обсяг інвестицій суб'єкта агропродовольчого ринку; I_o – оптимальний (стратегічно необхідний) обсяг інвестицій суб'єкта агропродовольчого ринку; I_k – мінімальний обсяг стратегічно необхідних інвестицій суб'єкта агропродовольчого ринку; S_f, S_o – параметри ринкової вартості майна для забезпечення фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку; C_f, C_o – параметри фактичної ринкової вартості капіталу, що забезпечують мінімальний рівень стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку.

Крім того, загальна величина можливостей фінансового потенціалу, що формує джерела фінансування діяльності для збалансування циклу фінансової рівноваги суб'єкта агропродовольчого ринку, попереджує можливі його загрози в середовищі макро- та локально-регіональних систем. За допомогою діагностики i -го джерела фінансування з метою акумулювання стратегічно необхідних інвестицій забезпечується збільшення ринкової вартості капіталу [4]:

$$P = m \sqrt[m]{\prod_{i=1}^m PV_i}, \quad (12)$$

де P – загальна величина можливостей фінансового потенціалу забезпечувати джерелами фінансування суб'єкта агропродовольчого ринку; PV_i – відповідність i -го джерела фінансування виконувати стратегічні цілі з акумулювання інвестицій та збільшення ринкової вартості капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку; m – кількість джерел фінансування.

Відповідність i -го джерела фінансування виконувати стратегічні цілі з акумулювання інвестицій та збільшення ринкової вартості капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку (PV_i) визначають таким чином [4]:

$$PV_i = n \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n R_{ij}}, \quad (13)$$

де, $R_{ij} = k_i^e \cdot k_j^v \cdot k_{ij}^z$ – i -е джерело фінансування з акумулювання інвестицій та збільшення ринкової вартості капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку, що відповідає j -му фінансовому ресурсу; k_i^e – коефіцієнт значущості i -го джерело фінансування; k_j^v – коефіцієнт відповідності j -го джерело фінансування вимогам, що відповідають за акумулювання інвестицій та збільшення ринкової вартості капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку; k_{ij}^z – коефіцієнт забезпечення i -го джерела фінансування виконувати функціональні можливості з акумулювання j -го фінансового ресурсу та його використання на придбання інвестицій й збільшення ринкової вартості капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку.

Кількісною ознакою забезпечення стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем є різниця між зведеною вартісною величиною сформованого фінансового потенціалу та його використання [15; 16]:

$$V = \frac{D}{R_{mr} \cdot K_d} - (V_{na} + V_{ma}), \quad (14)$$

де, V – зведений обсяг фінансового потенціалу спрямований на забезпечення стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-регіональних систем; D – величина сформованого фінансового потенціалу (чистий фінансовий (грошовий) потік) суб'єкта агропродовольчого ринку; R_{mr} – галузевий рівень дохідності капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку в середовищі макросистеми; K_d – рівень дохідності господарської діяльності суб'єкта агропродовольчого ринку в локально-регіональній системі; V_{na} – загальна вартість капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку без вирахування власного оборотного капіталу; V_{ma} – загальна вартість власного оборотного капіталу суб'єкта агропродовольчого ринку. Така різниця відображає залишок вартості (корисності) фінансового потенціалу та ідентифікує його як домінанту забезпечення стабільного стану фінансової безпеки суб'єкта агропродовольчого ринку, яка не може бути віднесений до жодного з активів.

Використання функціонального симбіозу факторів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку дозволило визначити її базисні критерії для багатофакторного моделювання. Відповідно їх варіативність охоплювати всі можливі зміни структури джерел фінансування в середовищі макро- та локально-регіональних системах суб'єктів агропродовольчого ринку. По-перше, фінансовий потенціал обумовлює кругообіг фінансового потоку, у процесі якого відбуваються зміни як у складі фінансових ресурсів, так і джерел фінансуван-

ня, що надходять із середовища макро- та локально-регіональних систем до середовища мікросистеми суб'єктів агропродовольчого ринку. По-друге, сукупний обсяг фінансування із середовища макро- та локально-регіональних систем змінюється, коли середовище мікросистеми суб'єктів агропродовольчого ринку забезпечене достатнім обсягом фінансових ресурсів, що дозволяє переструктурувати майновий капітал [6]. Тобто, варіативність функціонального симбіозу факторів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку обумовлена формування та використання фінансового потенціалу, який, в свою чергу, визначає потребою у фінансуванні фінансових витрат на покриття відсотків за інвестиційне кредитування та витрат, пов'язаних із заміщенням майнового капіталу без врахування матеріальної частки оборотного капіталу [8]. По-третє, рівновага між фінансовими ресурсами та їх джерелами фінансування із середовища макро- та локально-регіональних систем в середовищі мікросистеми суб'єктів агропродовольчого ринку повинна зберігатись після будь-якої руху фінансових потоків та забезпечувати стабільний стан фінансової безпеки. Ця рівність виникає при перерозподілі акумульованих фінансових ресурсів, що генеруються фінансовим потенціалом та впливає на інтегрований рівень стабільного стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку [15].

Таким чином, з позиції синергетичного підходу щодо оцінювання функціонального симбіозу факторів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, нами запропоновано використовувати мультиплікативну функцію, яка ідентифікує середовище макро- та локально-регіональних систем через індикатори (системні фактори-стимулятори, зростання яких позитивно впливає на інтегральний індекс стабільного стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку та фактори-дестимулятори, зростання яких має негативний вплив на інтегральний індекс), враховуючи можливі загрози життєздатності циклу фінансового потенціалу в міжтериторіальному співробітництві суб'єктів аграрного сектора економіки [4]:

$$B_t = \prod_{i=1}^n v_{ti}, \quad t = \overline{1, T}, \quad (15)$$

де, n – загальна кількість індикаторів (системні фактори-стимулятори, зростання яких позитивно впливає на інтегральний індекс стабільного стану фінансової безпеки та фактори-дестимулятори, зростання яких має негативний вплив на інтегральний індекс), із врахуванням можливих загроз життєздатного циклу фінансового потенціалу в міжтериторіальному співробітництві суб'єктів агропродовольчого ринку ($n = 1, 2, 3, \dots$); t – номер часового періоду; v_{ti} – значення i -го індикатора, який уособлює реальний (оптимальний) стан забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку в середовищі макро- та локально-

регіональних системах, у часу періоді t ; $u_{ti} = \frac{v_{ti}}{\max_{t \in [1, T]} v_{ti}}$, $t = \overline{1, T}$, $i = \overline{1, n}$ – пороговий критерій

кожного індикатора, якому властиві ознаки стабільного стану фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку.

Таким чином, представлений методичний інструментарій забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України враховує незворотній та закономірний стан зміни фінансової системи країни, в результаті чого виникає новий якісний вектор науково-методичного сприйняття досліджуваного напрямку, спрямованого на відтворення потенційних можливостей аграрного сектора економіки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, функціональний симбіоз системних факторів забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку має формуватись на платформі методології фінансового потенціалу, як доміанти механізму регулювання фінансової стабільності аграрного сектора економіки, на користь розвитку міжтериторіального співробітництва з метою усунення перешкод та виникнення загрозливих конфліктів в масштабах країни. Встановлення якісних ознак функціонального симбіозу факторів та визначення критеріїв фінансової безпеки дозволяє ідентифікувати сукупність неформалі-

зованих інструментів фінансової системи суб'єктів агропродовольчого ринку, визначити індивідуальні способи забезпечення їх стійкого розвитку за наявності причинно-наслідкових зв'язків. Це створює новий теоретико-методичний базис для визначення функціонально-ресурсної компоненти забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, яка має формуватись на засадах адекватної фінансової політики, наявності необхідних фінансово-кредитних інститутів та впровадженні інтегрованих методів безбиткового розвитку. Такі процеси повинні відбуватись з урахуванням незворотнього процесу із закономірними змінами розвитку аграрного сектора економіки країни, в результаті чого виникають позитивні зрушення в середовищі мікросистеми суб'єктів агропродовольчого ринку.

Список використаних джерел

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні: методологія оцінки та механізми підтримки. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2004. 247 с.
2. Білик М. Д. Роль стабільної діяльності підприємств у їх фінансовій безпеці. Становлення ринкових відносин в Україні. 2008. № 8(83). С. 129-133.
3. Безус Р.М., Дуброва Н.П., Пашченко О.С. Фінансово-економічна безпека аграрного сектору. Ефективна економіка. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5412>
4. Боронос В. Г. Методологічні засади фінансового потенціалу території. Суми: Сумський державний ун-т. 2011. 378 с.
5. Coleman W., Skogstad G., Atkinson M. Paradigm Shifts and Policy Networks: Cumulative Change in Agriculture. *Journal of Public Policy*. 1996. № 16. С. 273-301.
6. Давиденко Н. М. Фінансове забезпечення аграрних формувань. Київ: Компринт. 2013. 249 с.
7. Гривківська О.В. Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства. Тернопіль: Астон. 2012. 312 с.
8. Гудзь О.І. Методологічна платформа побудови стратегії забезпечення фінансово-фінансової безпеки підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. 2013. № 1. С. 7-12.
9. Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. Оцінка та діагностика фінансової стійкості підприємства. Харків: Видавництво «ІНЖЕК». 2003. 276 с.
10. Комарницький І. Сутність та шляхи забезпечення фінансової безпеки держави. Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія «Економіка, право». 2010. № 2(49). С. 22-28.
11. Приказюк О. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. Банківська справа. 2009. № 2. С. 82-88.
12. Пристемський О.С. Механізм забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. Таврійський науковий вісник. Економічні науки. 2015. № 90. С. 319-325.
13. Gaspar J., Vasconcelos P., Afonso O. Economic growth and multiple equilibrium: A critical note. *Economic Modelling*. 2014. № 36. С. 157-160.
14. Ling C.-H., Yang H.-L., Liou D.-Y. The impact of corporate social responsibility on financial performance: Evidence from business in Taiwan. *Technology in Society*. 2009. № 31(1). С. 56-63.
15. Trusova N. (2016). Systemic factors of projected financial potential of business entities. *Economic annals – XXI*. 2016. Vol. 161(9-10). P. 61-65.
16. Trusova N.V., Prystemskyi O.S., Hryvkivska O.V., Sakun A.Zh., Kyrylov Yu. Y. Modeling of system factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine. *Regional Science Inquiry*. 2021. Vol. 13(1). P. 169-182.

References

1. Baranovsky, O.I. (2004). Financial security in Ukraine: assessment methodology and support mechanisms. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics.
2. Bilyk, M. D. (2008). The role of stable activity of enterprises in their financial security. *Formation of market relations in Ukraine*, 8(83), 129-133.
3. Bezus, R.M., Dubrova, N.P., Pashchenko, O.S. (2016). Financial and economic security of the agricultural sector. *Efficient economy*, 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5412>
4. Boronos, V. G. (2011). Methodological principles of the financial potential of the territory. Sumy: Sumy State University.
5. Coleman, W., Skogstad, G., Atkinson, M. (1996). Paradigm Shifts and Policy Networks: Cumulative Change in Agriculture. *Journal of Public Policy*, 16, 273-301.
6. Davydenko, N. M. (2013). Financial support of agrarian formations. Kyiv: Comprint. 2013. 249 p.
7. Hryvkivska, O.V. (2013). Ensuring the financial security of agriculture. Ternopil: Aston.
8. Hudz, O.I. (2013). A methodological platform for building a strategy for ensuring the financial security of the enterprise. *Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Finance and Credit*, 1, 7-12.

9. Kyzym, M.O., Zabrodskyi, V.A., Zinchenko, V.A., Kopchak, Yu.S. (2003). Assessment and diagnostics of the financial stability of the enterprise. Kharkiv: INZHEK Publishing House.
10. Komarnytskyi, I. (2010). The essence and ways of ensuring the financial security of the state. *Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine. Series "Economics, Law"*, 2(49), 22-28.
11. Prikazyuk, O. (2009). Profit in the formation of financial security of agricultural enterprises. *Banking*, 2, 82-88.
12. Prystemsky, O.S. (2015). Mechanism for ensuring financial security of agricultural enterprises. *Taurian Scientific Herald. Economic sciences*, 90, 319-325.
13. Gaspar, J., Vasconcelos, P., Afonso, O. (2014). Economic growth and multiple equilibrium: A critical note. *Economic Modelling*, 36, 157-160.
14. Ling, C.-H., Yang, H.-L., Liou, D.-Y. (2009). The impact of corporate social responsibility on financial performance: Evidence from business in Taiwan. *Technology in Society*, 31(1), 56-63.
15. Trusova N. (2016). Systemic factors of projected financial potential of business entities. *Economic annals – XXI*. 2016. Vol. 161(9-10). P. 61-65.
16. Trusova N.V., Prystemskyi O.S., Hryvkiivska O.V., Sakun A.Zh., Kyrylov Yu. Y. Modeling of system factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine. *Regional Science Inquiry*. 2021. Vol. 13(1). P. 169-182.

Trusova N.V., D.Sc., Professor

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

natalia.trusova@tsatu.edu.ua

*Kozak V.M. graduate student of the third (educational and scientific)
level of higher education*

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

elevator.kozak@gmail.com

FUNCTIONAL SYMBIOSIS OF DOMINANT FACTORS ENSURING FINANCIAL SECURITY OF SUBJECTS AGRO-FOOD MARKET OF UKRAINE

Abstract. *The article defines the functional symbiosis of the dominant criteria of macro- and local-regional systems, which ensure the financial security of subjects of the agro-food market of Ukraine in a single model of restoring their financial activity and, in crisis conditions, stimulate the formation of inter-territorial cooperation in the agrarian sector of the economy. The hierarchical structure of inter-territorial cooperation of agro-food market subjects ensures accelerated distribution of financial resources in the event of a threat of capital loss. The mathematical toolkit for the systematic assessment of the financial security of agro-food market subjects in the environment of macro- and local-regional systems, taking into account the symbiosis of dominant factors affecting their sustainability of development, is substantiated. Quantitative and qualitative criteria of a stable state of financial security have been defined, which warn against external and internal threats and identify the threshold interval of a stable state of the indicator. It has been proven that the developed functionality of the symbiosis of system factors to ensure the financial security of the subjects of the agro-food market in the environment of macro- and local-regional systems has a stimulating and disincentive nature. A number of indicators are proposed for evaluating the functional symbiosis of factors that ensure the financial security of agro-food market entities. This makes it possible to neutralize real and potential threats in a single model of rebalancing the financial cycle. The expediency of normalizing indicators taking into account their threshold values, weighting factors when calculating the integral level of the stable state of financial security of subjects of the agro-food market is substantiated.*

Keywords: *financial security, financial resources, sources of financing, threats, subjects of the agro-food market, financial condition, balance of the financial cycle*

**Вимоги до статей, що друкуються
у “Збірнику наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)”**

Збірник призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та прикладними проблемами економіки, фінансів і кредиту, обліку і аудиту, менеджменту та маркетингу мікро-, мезо- та макрорівня національної та міжнародної економіки. Збірник надає можливість вченим та здобувачам наукових ступенів провести публічну апробацію, а науковій спільноті – ознайомитися з останніми результатами досліджень теоретичних і прикладних проблем національної та міжнародної економіки.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) включений до Переліку наукових фахових видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ МОН №1328 від 21.12.2015 р.). Відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня 2018 року № 32) Збірнику присвоєно категорію «Б», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886.

Збірник виходить до 4 разів на рік. Останні дати подання статей:

№1 – до 1 березня; №2 – до 1 травня; №3 – до 1 жовтня; №4 – до 1 грудня.

Для участі у формуванні збірника наукових праць необхідно подати:

1. Електронний варіант статті, оформлений відповідно до наведених нижче вимог, виконаний у редакторі MS Word.

2. Рецензію доктора наук (за тематикою статті) – для авторів без вченого ступеня. Відсканований документ повинен містити підпис рецензента, засвідчений печаткою установи, в якій він працює.

3. Файл із відомостями про автора (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи, поштова адреса для пересилання авторського примірника, контактні телефони, адреса електронної скриньки) та інформацією про кількість примірників і необхідність поштової пересилки.

4. Електронні копії анотації англійською мовою у форматах *jpeg* (сканована копія) та *doc* (у редакторі MS Word), завірену професійним перекладачем або викладачем англійської мови зі знанням економічної термінології.

5. Електронну копію платіжних документів (оплата здійснюється після прийняття позитивного рішення щодо друку статті).

Пакет перерахованих вище матеріалів надсилається на електронну скриньку:
sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ivanvd@ukr.net

Структура статті:

1. Індекс УДК.

2. Прізвище та ініціали автора.

3. Відомості про автора – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без абревіатур), e-mail.

4. Назва статті (до десяти слів).

5. Анотація мовою статті (від 300 до 500 знаків)

6. Ключові слова мовою статті (не менше шести слів або словосполучень).

7. Код JEL Classification.

8. Прізвище та ініціали автора (англійською).

9. Відомості про автора (англійською) – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без абревіатур), e-mail.

10. Назва статті (англійською).

11. Розширена анотація англійською мовою (від 1600 до 1800 знаків) містить наступні розділи: постановка завдання, результати дослідження, висновки

12. Ключові слова (англійською).

13. Текст у структурованому вигляді із виділенням наступних елементів:

13.1 Постановка проблеми (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

13.2 Аналіз останніх досліджень і публікацій (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття);

13.3 Формулювання цілей статті (постановка завдання);

13.4 Виклад основного матеріалу (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів);

13.5 Висновки (висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку).

14. Список використаних джерел (мовою оригіналу). Бібліографічний опис літературних джерел оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

15. Список використаних джерел в романській абетці (транслітерація) – References, оформлений відповідно до вимог APA (<http://www.apastyle.org>).

16. Вказати назву рубрики, в якій має бути надрукована стаття – відповідає назві однієї з наукових спеціальностей галузі знань "Соціальні та поведінкові науки", "Управління та адміністрування":

051 – Економіка;

71 – Облік і оподаткування;

72 – Фінанси, банківська справа та страхування;

073 – Менеджмент;

75 – Маркетинг;

76 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Технічні вимоги до оформлення статті:

- Приймаються статті, написані однією із трьох мов: українською, російською, англійською.
- Назва файлу зі статтею – прізвище автора.
- Формат сторінки – А4.
- Поля з усіх боків – 2 см.
- Всі сторінки мають бути у книжковій орієнтації.
- Обсяг статті – не менше 10 друкованих сторінок.
- Окремі елементи статті:
  - Індекс УДК - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Прізвище та відомості про автора (авторів) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
  - Порожній рядок;
  - Назва статті - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Порожній рядок;
  - Анотація та ключові слова - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
  - Порожній рядок;
  - Код JEL Classification - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;

- Прізвище та відомості про автора (англійською) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
- Порожній рядок;
- Назва статті (англійською) - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
- Порожній рядок;
- Анотація та ключові слова (англійською) - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
- Порожній рядок;
- Текст статті - Times New Roman, 14, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, назви підпунктів виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см, слова "Список використаних джерел" виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел (англійською) - References – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см;

- Оформлення таблиць:

Таблиця 1

Назва таблиці

- Оформлення ілюстрацій:

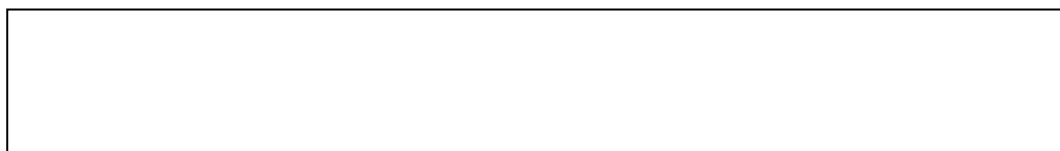

Рис. 1. Назва рисунку.

- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Word і нумеруються з правого боку:

Формула (1)

- Абзаци позначати тільки клавішею "Enter", не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша "Tab").
- Посилання на літературу в тексті необхідно давати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56-59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.
- Всі статистичні дані мають бути підкріплені посиланнями на джерела.
- Всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела.
- Кількість джерел у списку літератури повинна складати не менше 10 (з них не менше 4 іноземних).

- Посилання на підручники та науково-популярну літературу не допускаються.
- Назви праць у списку літератури розташовуються в порядку цитування.
- Скорочення слів і словосполучень, окрім загальноприйнятих, не допускається.

Редакція може відхилити статтю, якщо:

- відсутній повний пакет супровідних документів;
- оформлення статті не відповідає зазначеним вище вимогам;
- тематика статті не відповідає профілю видання;
- назва статті не відповідає змісту;
- стаття написана на низькому науковому рівні;
- матеріали повністю або частково публікувались раніше в інших виданнях або подані до розгляду редакціям інших журналів;
- стаття повністю або частково чужа (автор вчинив плагіат);
- порушена в статті проблема втратила актуальність.

Автори несуть відповідальність за точність наведених у статті термінів, прізвищ, даних, цитат, статистичних матеріалів тощо.

Усі матеріали, що надсилаються для публікації, проходять рецензування.

Рішення про публікацію статті приймає редколегія.

Рукописи, які відхилила редакційна колегія, авторам не повертаються.

Редакція залишає за собою право скорочувати, правити текст і змінювати назву статті.

Сподіваємося на плідну співпрацю!

Редакційна колегія Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)

Контактні дані:

вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Запорізька обл. 69600, Україна

Декан факультету економіки і бізнесу Колокольчикова Ірина Володимирівна

Тел.: (067) 258-45-34

Відповідальний секретар – Завадських Ганна Миколаївна

Тел.: (097) 989-87-22, E-mail: SP_tsatu@tsatu.edu.ua

Збірник наукових праць
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного
(економічні науки)

Наукове фахове видання

Випуск 49, том 3

Збірник виходить до 4-х разів на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію
Друкованого засобу масової інформації
Міністерство юстиції
КВ № 24284-14124 ПР від 24.12.2019

Відповідальні за випуск збірника:

Яворська Т.І. - д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу
Колокольчикова І.В. - д.е.н., професор, декан факультету економіки і бізнесу
Завадських Г.М. – к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу

Підписано до друку 01.12.2023 р. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 13,0 Наклад 100.